

A gazdasági válságkezeléssel kapcsolatos társadalmi vélemények

REPUBLIKON INTÉZET

2020. AUGUSZTUS

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

- A magyar társadalom döntő többsége a kormány válságkezelési politikájával ellentétben növelné a szociális kiadásokat még adóemelés árán is, továbbá támogatja az alapjövedelmet.
- Leginkább a falun, községben lakók támogatják a szociális kiadások növelését, őket a fővárosiak követik. A gazdaságpolitika tekintetében tehát nem érvényesül a gyakran említett politikai ellentét a főváros és a falusi Magyarország között.
- Nem meglepő módon a rosszabb anyagi helyzetben lévők értenek a leginkább egyet a szociális kiadások növelésével, ugyanakkor a legjobb helyzetben lévők körében megfigyelhető egy bizonyos mértékű szolidaritás, ez azonban nem jelenik meg az alapjövedelem kapcsán.
- Noha a Fidesz-KDNP szavazóinak háromnegyede is inkább a szociális kiadásokat növelné az adók csökkentése helyett, a kormánypárt mégsem tartotta kockázatosnak a válságkezelést a versenyképesség fenntartására és a munkaadók támogatására alapozni.
- Az ellenzéki pártok közül a DK és azt követően a Párbeszéd szavazói támogatják a leginkább az alapjövedelem bevezetését, míg legkevésbé a Momentum és a Magyar Kétfarkú Kutya Párt szimpatizánsai.

BEVEZETŐ

A koronavírus járvány nyomán kibontakozó gazdasági válság kezelésére a kormány és az ellenzék két, egymástól gyökeresen különböző választ adott. Az ellenzéki pártok elsősorban a munkavállalókat, munkájukat elvesztőket támogatnák bértámogatással, az álláskeresői járadék meghosszabbításával, a lakhatási támogatással, a rezsiköltségek egy részének átvállalásával vagy közvetlen minimál-, ill. alapjövedelem biztosításával. A kormány gazdasági mentőcsomagjában is szerepel bértámogatás, ugyanakkor az intézkedések nagy része a munkáltatók terheit csökkenti, így elsősorban az ország versenyképességét tartja szem előtt.

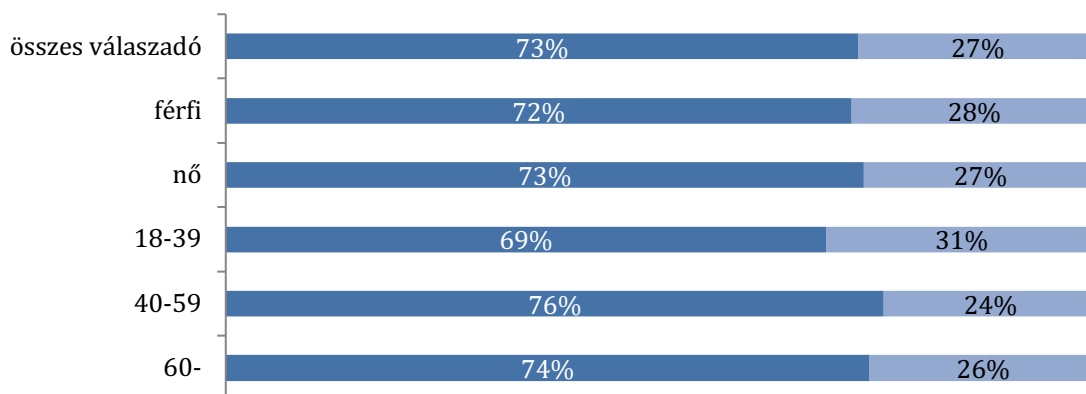
Az alábbi elemzésben a két eltérő válságkezelési koncepcióhoz kapcsolódó társadalmi véleményeket vizsgáltuk meg.¹ Arra voltunk kíváncsiak, hogy mely társadalmi csoportok támogatják a versenyképesség erősítését, és melyek a szociális kiadások növelését. Az adatfelvételre 2020 januárjában került sor, tehát a koronavírus megjelenése előtt, ugyanakkor a társadalmi attitűdök rövid idő alatt nem, csak fokozatosan változnak. Az adatbázisban két olyan kérdéspár volt, amelyek megfeleltethetőek a két eltérő válságkezelési koncepciónak. Ezek a következők: 1. Az államnak többet kellene költenie szociális kiadásokra, még akkor is, ha ehhez emelni kell az adók mértékét. / Az adókat csökkenteni kell, még akkor is, ha így kevesebb jut szociális kiadásokra. 2. Magyarországon be kellene vezetni az alapjövedelmet. / Nincs szükség alapjövedelemre, mindenki dolgozzon meg a pénzéért. A válaszadók egy négyfokozatú skála segítségével fejezhették ki, hogy melyik véleménnyel értenek egyet. Az eredmények átláthatósága érdekében a négyből két kategóriát hoztunk létre.

---

¹ Az elemzés alapjául szolgáló kutatást a Republikon Intézet megbízásából a Závecz Research készítette 2000 fő személyes megkérdezéssel. A kutatás nem, életkor és iskolai végzettség szerint reprezentatív Magyarország felnőtt népességére. Az adatfelvételre 2020 januárjában került sor.

Az eredmények azt mutatják, hogy a magyar társadalom döntő többsége növelné a szociális kiadásokat még adóemelés árán is (73 százalék), továbbá támogatja az alapjövedelmet (69 százalék). Mindez azért is szembetűnő, mert ezek a vélemények párba voltak állítva ellenvéleményekkel.

A szociális kiadásokkal és adóval kapcsolatos vélemények nem és kor szerint

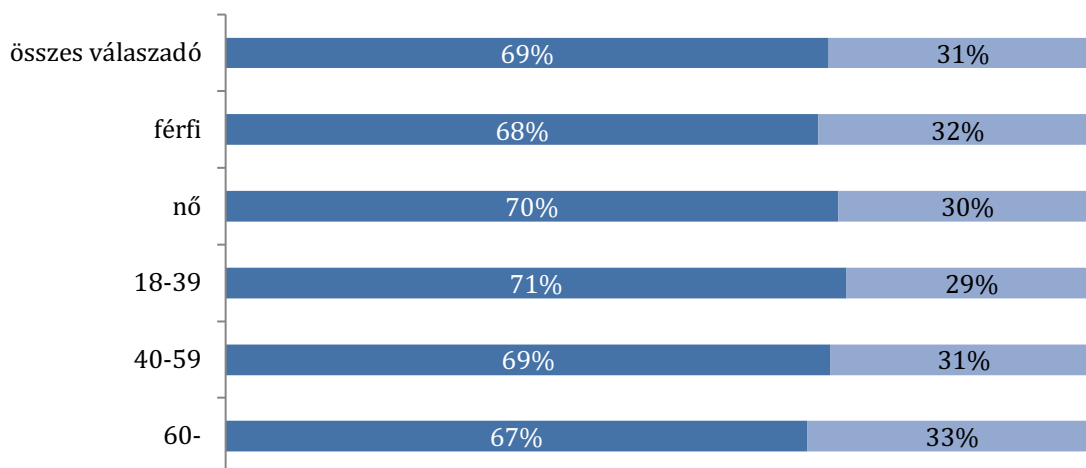

- Az államnak többet kellene költenie szociális kiadásokra, még akkor is, ha ehhez emelni kell az adók mértékét
- Az adókat csökkenteni kell, még akkor is, ha így kevesebb jut szociális kiadásokra

1. ábra, forrás: Republikon kutatás, 2020. január

A szociális kiadások tekintetében visszafogottabbak a fiatalabbak, akik azonban erősebben támogatják az alapjövedelmet az idősebb korosztályokhoz képest. Nemek tekintetében ugyanakkor nincsen számottevő különbség a két véleménypárt illetően (1. ábra).

Az alapjövedelem támogatottsága nem és kor szerint

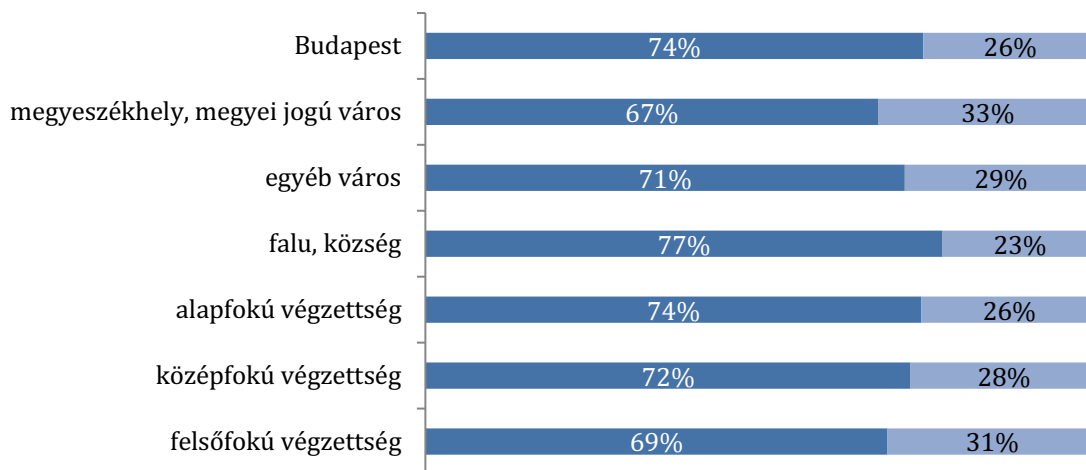
- Magyarországon be kellene vezetni az alapjövedelmet
- Nincs szükség alapjövedelemre, mindenki dolgozzon meg a pénzéért

2. ábra, forrás: Republikon kutatás, 2020. január

A válaszok lakóhely szerinti rendezése azt mutatja, hogy a leginkább a falun, községben lakók támogatják a szociális kiadások növelését (77 százalék), akiket a fővárosiak követnek 74 százalékos aránnyal. (3. ábra). A

gazdaságpolitika tekintetében tehát nem érvényesül a gyakran említett politikai ellentét a főváros és a falusi Magyarország között. Az alapjövedelmet Budapesten támogatják a legtöbben (78 százalék), míg a legkevésbé a megyeszékhelyeken, megyei jogú városokban lakók (62 százalék), ugyanakkor a kisebb városok és falvak lakói körében is az abszolút többség egyetért annak bevezetésével (4. ábra). A kiugró fővárosi adatok miatt az alapjövedelem kapcsán már értelmezhető politikai elköteleződés a gazdasági vélemény mögött.

A szociális kiadásokkal és adóval kapcsolatos vélemények lakhely és végzettség szerint

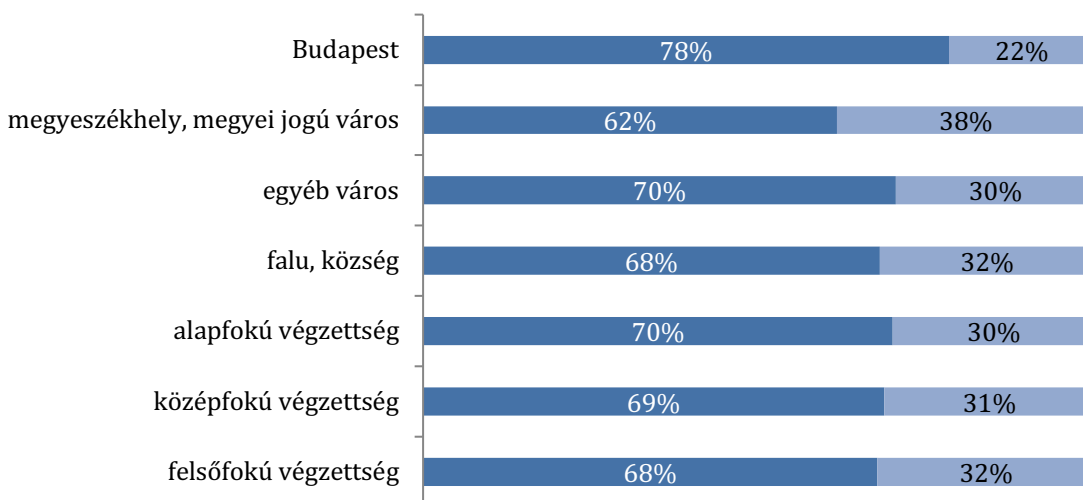

- Az államnak többet kellene költenie szociális kiadásokra, még akkor is, ha ehhez emelni kell az adók mértékét
- Az adókat csökkenteni kell, még akkor is, ha így kevesebb jut szociális kiadásokra

3. ábra, forrás: Republikon kutatás, 2020. január

Minél magasabb a válaszadó végzettsége, annál inkább hajlamos a szociális kiadások növelése helyett az adócsökkentés pártján állni. Ez a tendencia megfigyelhető az alapjövedelem támogatottsága kapcsán is, noha kisebb mértékben (3., 4. ábra).

Az alapjövedelem támogatottsága lakhely és végzettség szerint

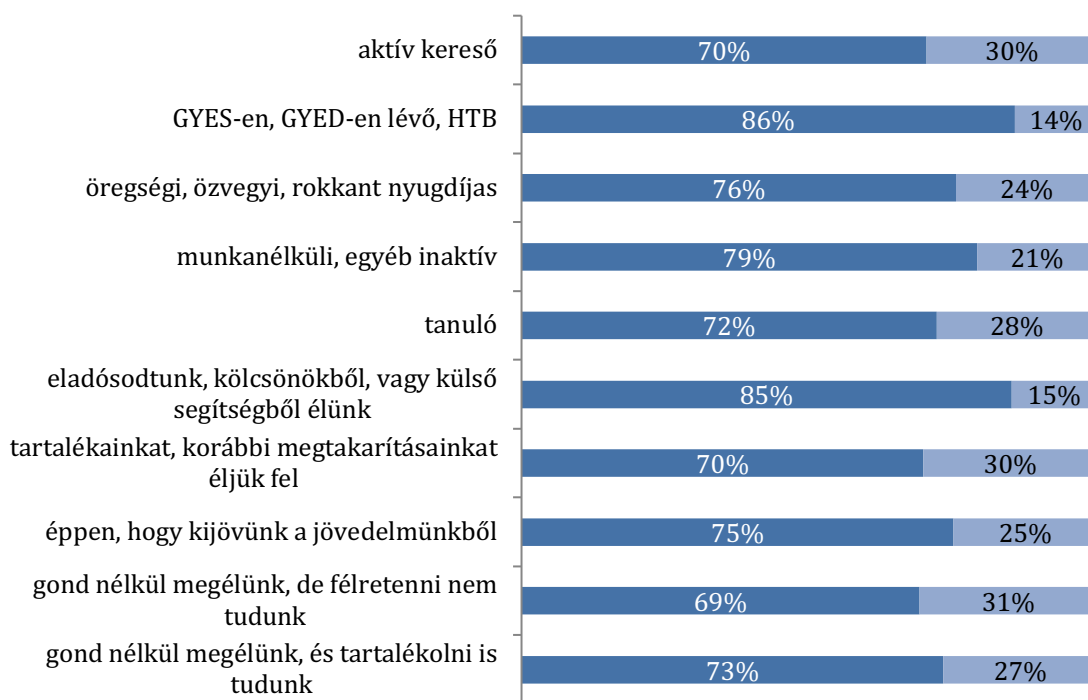

- Magyarországon be kellene vezetni az alapjövedelmet
- Nincs szükség alapjövedelemre, mindenki dolgozzon meg a pénzéért

4. ábra, forrás: Republikon kutatás, 2020. január

Az aktivitás és anyagi helyzet szerinti bontás összetettebb képet mutat. Értelemszerűen a gyermeknevelési támogatást kapók (86 százalék) és a munkanélküliek (79 százalék) támogatják a leginkább a szociális juttatások kiterjesztését és az alapjövedelmet, ugyanakkor az aktív keresők és a nyugdíjasok körében sem tapasztalható jóléti önzés (5. ábra). Az említett csoportok körében is legalább 70 százalékos a szociális kiadások növelését igénylők aránya. Az alapjövedelmet azonban kevésbé támogatják a munkaerőpiacra még nem belépett tanulók (63 százalék) és a GYES-en, GYED-en lévők, valamint a háztartásbeliek (50 százalék). Utóbbiak esetében az alacsony elemszám (N=58) miatt is lehetett gyenge az alapjövedelem támogatottsága (6. ábra).

A szociális kiadásokkal és adóval kapcsolatos vélemények aktivitás és a háztartás anyagi helyzete szerint

- Az államnak többet kellene költenie szociális kiadásokra, még akkor is, ha ehhez emelni kell az adók mértékét
- Az adókat csökkenteni kell, még akkor is, ha így kevesebb jut szociális kiadásokra

5. ábra forrás: Republikon kutatás, 2020. január

Az adatok azt mutatják, hogy – nem meglepő módon – a rosszabb anyagi helyzetben lévők értenek a leginkább egyet a szociális kiadások növelésével (85 százalék), ugyanakkor a legjobb helyzetben lévők körében megfigyelhető egy bizonyos mértékű szolidaritás, amely azonban nem jelenik meg az alapjövedelem kapcsán (5. ábra).

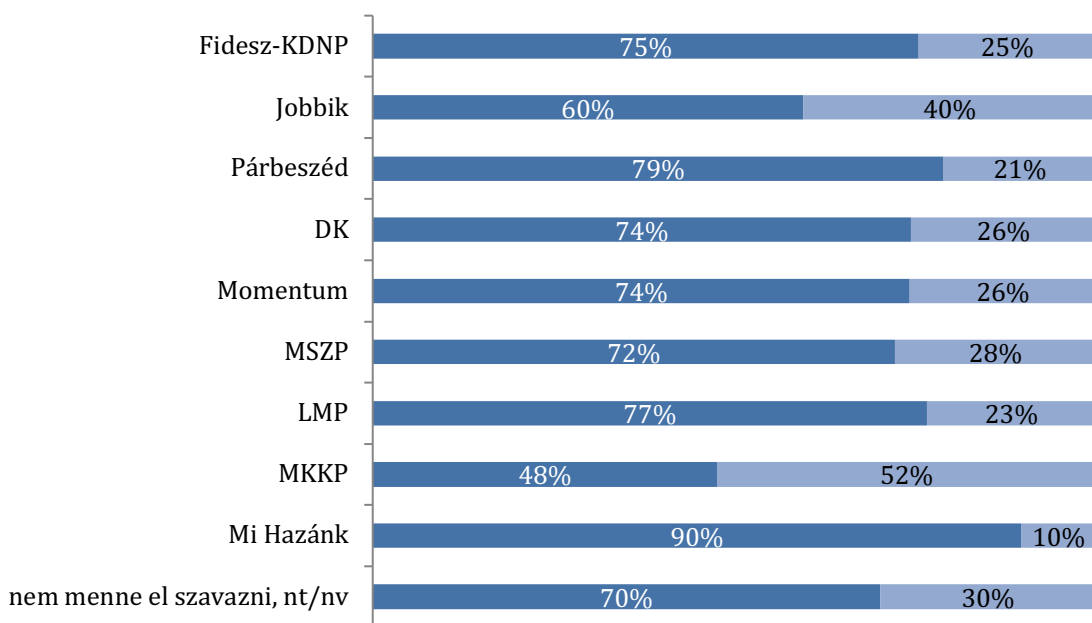
Az alapjövedelem támogatottsága aktivitás és a háztartás anyagi helyzete szerint

6. ábra, forrás: Republikon kutatás, 2020. január

Bár a Fidesz-KDNP szavazóinak háromnegyede is inkább a szociális kiadásokat növelné az adók csökkentése helyett, a kormánypártok mégsem tartották kockázatosnak a válságkezelést a versenyképesség fenntartására és a munkaadók támogatására alapozni (7. ábra). A kormány minden bizonnyal bízik választói fegyelmében, továbbá a magyar társadalomban erős munkaetikában, amelyre alapozható a „segély helyett munka” retorika. Az ellenzéki pártok közül a Jobbik és a Magyar Kétfarkú Kutyapárt támogatja a legkevésbé, jóval az átlag alatt a szociális kiadások növelését.

A szociális kiadásokkal és adóval kapcsolatos vélemények pártszimpátia szerint

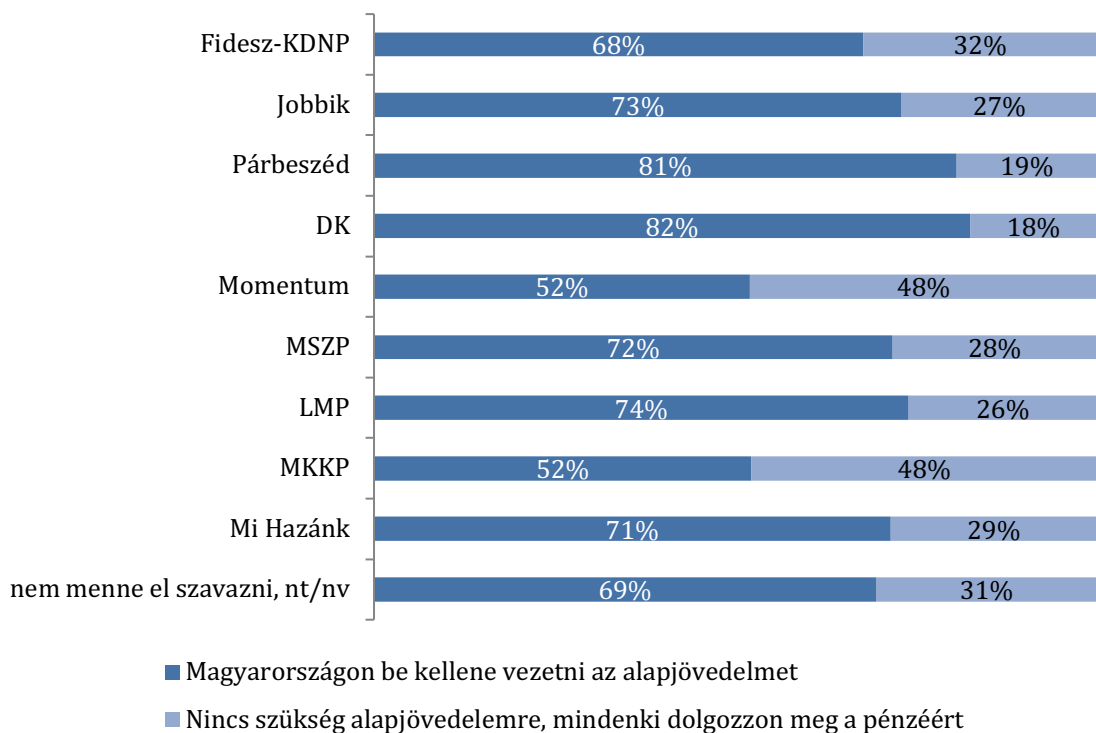

- Az államnak többet kellene költenie szociális kiadásokra, még akkor is, ha ehhez emelni kell az adók mértékét
- Az adókat csökkenteni kell, még akkor is, ha így kevesebb jut szociális kiadásokra

7. ábra, forrás: Republikon kutatás, 2020. január

Nem meglepő, hogy a Párbeszéd szavazóinak 81 százaléka támogatja az alapjövedelem bevezetését, amely párt korábban is kampányolt annak bevezetése mellett (8. ábra). Némi magyarázatra szorul, hogy miért a DK szavazói a legerősebb támogatói az alapjövedelemnek (82 százalék). Vélhetően az intézmény általános támogatottsága mellett ebben szerepe van elkötelezett ellenzékiségüknek. A Momentum és a Magyar Kétfarkú Kutya Párt szavazói támogatják a legkevésbé az alapjövedelem bevezetését (52-52 százalék), ami szavazóik fiatal korának és magasabb státuszának tudható be. Feltűnő, hogy a Fidesz-KDNP szavazóinak is 68 százaléka bevezetné az alapjövedelmet. A kérdés választói táborokon átívelő jellege annak is betudható, hogy a kormánypártok még nem fejtették ki világosan álláspontjukat a kérdésben.

Az alapjövedelem támogatottsága pártszimpátia szerint

8. ábra, forrás: Republikon kutatás, 2020. január